

ШВЕЙЦАРСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТ
СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ЗА БЕЗПЕЧНІСТЮ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ НА ОСНОВІ ОЦІНКИ РИЗИКІВ
У ЦИКЛІ ВИРОБНИЦТВА ТА ЗБУТУ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

Проект з безпечності молока

ПРОГРАМА КОНТРОЛЮ МАСТИТИВ

Мастит корів – найбільш поширене бактеріальне інфекційне захворювання, яке призводить до значних економічних збитків у молочному скотарстві. Залежно від походження бактерій, які його викликають поділяється на **контагіозний** або **інфекційний** (*Streptococcus agalactiae*, *Staphylococcus aureus* і *Mycoplasma spp.*) та **екологічний** (збудники з навколишнього середовища: *Escherichia coli*, *Klebsiella spp.*, *Enterobacter*, *Streptococcus uberis* і *Strep. Dysgalactiae*). Захворювання може проявлятися у клінічній (видимій) або в субклінічній (прихованій) формі.

Програма контролю маститів має впроваджуватися протягом усього циклу лактації молочних корів. Під час сухостійного періоду виникає найвищий ризик для внутрішньовимених інфекцій.

ПРОФІ- ЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ

Профілактичні заходи є одним з найбільш економічно ефективних методів запобігання розвитку маститів.

Для реалізації найкращої стратегії профілактики маститу важливо визначити, які види домінуючих бактерій існують на фермі.

Контагіозний мастит може передаватися від корови до корови під час доїння, а тому найбільш доречними є ретельні дезінфекційні та гігієнічні практики.

Екологічний мастит переважно передається через середовище ферми, тому управління виробничими процесами є визначальною для його профілактики.

	Рекомендовані профілактичні заходи, які необхідно постійно застосовувати на молочній фермі	Ефективність при контагіозному маститі	Ефективність при екологічному маститі
Процес доїння	Дезінфекція та належне використання доїльного обладнання	✓✓✓	✓
	Роздільне доїння хворих тварин	✓✓✓	✓
	Використання рукавичок та / або дезінфікуючих засобів перед доїнням наступної корови	✓✓✓	✓
	Пре- та постдипінг	✓✓✓	✓
	Витирати дійки індивідуальними й одноразовими серветками	✓✓✓	✓
	Лікування сухостійних корів	✓✓✓	✓
Управління виробничими процесами	Суха підстилка / Часта зміна підстилки	✓	✓✓✓
	Достатня площа на одну тварину і постійний санітарний контроль	✓	✓✓✓
	Підтримання чистого і сухого середовища	✓	✓✓✓
	Чистий одяг, взуття та гігієна рук персоналу	✓	✓✓✓

МОНІТОРИНГ

Моніторинг за станом здоров'я стада і молочних залоз сприяє ранньому виявленню маститів.

Тварини, що потребують особливої уваги і догляду:

- ✓ тварини з хронічним маститом;
- ✓ тварини схильні до частого захворюваності на мастит;
- ✓ тварини з великою кількістю соматичних клітин;
- ✓ тварини, які погано реагують на лікування маститів.

Клінічний мастит – видиме запалення молочної залози. Загальний стан здоров'я корови може бути погіршений, а зовнішній вигляд молока явно змінений.

Молоко	Вим'я	Тварина
Наявність пластівців в перших цівках молока, відхилення на рівні: ✓ консистенції (серозне молоко); ✓ кольору (жовтий колір); ✓ можливої наявності крові; ✓ зміненого запаху.	Чверть вимені уражена маститом, може бути: ✓ твердою; ✓ гарячою; ✓ збільшеною; ✓ червоною; ✓ болючою.	У випадках гострого маститу у тварин може проявлятися: ✓ пригнічення; ✓ гарячка; ✓ атонія рубця.

Маститне молоко (жовтого кольору з пластівцями)

Мастит правої задньої чверті вимені

Пригнічена тварина з гострим маститом

Субклінічний мастит не проявляє ознак, які чітко видно під час візуального огляду. Під час доїння молоко має природний вигляд. Субклінічний мастит виявляють шляхом лабораторного аналізу молока на кількість соматичних клітин (КСК) та підрахунку загального бактеріального забруднення (ЗБЗ), які є двома показниками здоров'я вимені та якості і безпечності молока.

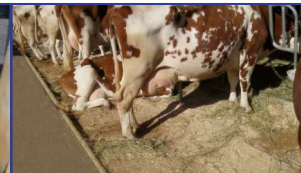
Молоко	Вим'я	Тварина
Немає видимих змін: ✓ КСК індивідуальної корови висока або змінна з піками понад 800 000 клітин / мл; ✓ Каліфорнійський маститний тест (КМТ) дорівнює або перевищує 900 000 соматичних клітин / мл / чверть.	Немає видимих змін	Немає видимих змін

Природний вигляд молока

Відсутні видимі зміни

Відсутні видимі зміни

ЛІКУВАННЯ

Щоб досягти успіху в лікуванні маститів, слідуйте лікувальній програмі лікаря ветеринарної медицини та ефективним практикам управління.

Програма лікування:

Має фокусуватися на мікроорганізмах, які спричинили мастит.

- Дотримуйтеся вказівок лікаря ветеринарної медицини:
- ✓ змінійте лікування лише за згодою лікуючого лікаря;
 - ✓ дотримуйтеся призначеного дозування препаратів;
 - ✓ дотримуйтеся терміну придатності ліків;
 - ✓ дотримуйтеся періоду виведення.

Управління виробничими процесами:

- ✓ ізолюйте і маркуйте хворих тварин;
- ✓ перед початком лікування очистіть дійки і використовуйте дезінфікуючий розчин;
- ✓ ведіть записи історії хвороби тварин;
- ✓ змінійте годівлю, збільшуючи об'єм клітковини (сіна) і зменшуючи кількість концентрованого корму.

Джерела:

- Intervet 2019. Guida alla prevenzione delle mastiti. Intervet Italia. Available at: http://www.msd-animal-health.it/binaries/Guida_alla_prevenzione_delle_Mastiti_x_allevatore_tcm88-64585.pdf
- Dairy Digest 2007. Ten point mastitis control program. Available at: <http://www.dairyweb.ca/Resources/WDD82/WDD8212.pdf>
- FAO 2007. Methods of detection of mastitis. Available at: <http://agris.fao.org/agris-search/search.do?recordID=DJ2012036579>
- Hillerton et al. 2018. The Five-Point Mastitis Control Plan - A Revisory Tutorial! NMC Annual Meeting Proceedings. Available at: <https://www.ruminantia.it/wp-content/uploads/2018/03/NATIONAL-MASTITIS-COUNCIL-2018.pdf>
- A. Garcia, 2004. Contagious vs. Environmental Mastitis. ExEx 4028. Dairy Science. Available at: https://openprairie.sdstate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1125&context=extension_extra

Публікацію підготовлено в рамках швейцарсько-українського проекту «Створення системи контролю за безпеністю харчових продуктів на основі оцінки ризиків у циклі виробництва та збуту молочних продуктів в Україні», що впроваджується швейцарською консалтинговою компанією з розвитку потенціалу «SAFOSO» за фінансової підтримки Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (SECO).

Контакти:
вул. Мазолівальна, 10, офіс 1, Київ 01001, Україна
Тел.: +38 044 279 87 12 (13) Факс: +38 044 279 88 45
Web: www.safoso.com.ua

Видаточі
SAFOSO
За фінансової підтримки
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Швейцарська Конфедерація